

Енотовидното куче е най-страшния империалист.

То иска да владее навсякъде.

Ако човек навреме не открие и унищожи този малък хищник, той така ще се размножи, та само дънките и маратонките ще останат от човечеството...

Наистина, на този свят са се навъдили много енотовидни кучета!

.....

Така и направихме. Баща ми изкара волгата извън магистралата, мама застла одеало върху прашната трева и седнахме да вечеряме. Изгледът бе хубав. На фона на залеза се открояваха остатъците от старата ни столица, опасани от Янтра. Крепостните стени, кулите, дворците и черковата, макар и реставрирани, продължаваха да съществуват, сякаш да ни припомнят за великите дела и съдбоносни грешки на нашите предци.

– И тук съм се разписал – похвали се баща ми. – Сумата и камък поразихме, за да издигнем отново стените, дето навремето турците разрушили... Докато не видях старото Търново, мислех си че някогашните ни царе са ходели само по мрамор и в сребърни паници са се хранели, а то – строили са яки стени, за да се пазят от враговете и са живеели като последни бедняци. Ако нашенец настаниш в тогавашен дворец, сто заявления ще подаде до съвета, заради теснотия и нехигиеничност... А тронната зала на царя е кочина пред кабинета на нашия партийен секретар... Чешми е нямало, да не говорим за бани. Къде са се къпали нашите царкини, един дявол знае?

– Виж го ти, за какво се замислил! – засмя се мама. – Къпали са се в реката. Та нали и ние някога чакахме да се постопли, за да се изперем и изкъпем в селската бара?

– Ние бяхме прости селяни, а аз ти говоря за царете и царкините – опъна й се Стария. – Мръсни и въшкави са ходели, горките. А по картинките ги гледаш едни издокарани, със златни корони като владици. И болярите им лъщят в калайдисани дрехи, акъла ти вземат... Ако е имало нещо подобно, както ни го представят картините и ни разказват приказките, къде е отишло то? Кой е превърнал мраморите в речни камъни, златните съдове – в глинени грънци? И защо са се тикали като борсуци в плесенявали от влага кули?... Запитах един от археолозите кой лъже – историците или художниците? А той: "Нявга хората живеели в постоянен страх от нападение, затова не обръщали внимание на удобствата, само и само да са зад крепостните стени"... Кой знае? – поклати недоверчиво глава баща ми. – Днес живеем в по-страшни времена, но си гледаме кефа... И знай, синко, че този кеф така ще ни изнежи, та ще се чудим какво да правим, когато дойдат китайците...

– Защо пък китайците? – изненадах се аз.

– Защото във Вечния календар пише така – вместо баща ми отговори мама...

Във волгата могат да спят и трима, но аз си постлах на поляната. Спасих се от хъркането на старите, пък и нощта беше топла и със "звезди по-едри от тези във Фамагуста". Турците бяха откраднали най-красивата от тях и заедно с новородения месец я бяха лепнали на своя байрак. И с този нежен символ преди векове бяха победили страшния български лъв!

Познавах нашата история само по учебниците в техникума, но тази история не можа да ми обясни защо българите, след като са ги управлявали велики царе и патриарси, след като са имали непревземаеми крепости и храбри воители, са се оставили да бъдат победени от някакви си азиатски диваци? И тази нощ край древната ни столица, в просъница, ми дойде отговорът: на народа му е било писнало да гради дворци и крепости на некадърните си управници, затова са ги оставили сами да си чупят главите в битките с османлиите. И тогава омразата към царете и болярите е била толкова голяма, та народът ни дори не ги споменава в своите песни. Останали са само вицовете за един прилепски феодал, който от кръчмарски бабаит времето превърнало в герой на епос... */Крали Марко/*.

Тази нощ сънувах млада българска принцеса да се къпе в Янтра. Наблюдавах я от брега, скрит във върбовите храсталаци. Може би беше Царшишмановата сестра и искаше да отиде окъпана в харема на султан Мурад? А може би беше Иваналександровата Сара – хубавата и богата еврейка? Сънят ми не уточни коя е, но тя поразително приличаше на Бойка...

Събудих се окъпан в роса. По магистралата щукаха ранобудни автомобили. Въпреки газовия котлон в багажника на волгата, мама бе стъкнала огън от клечки и върху него грееше вода за попара. Тате бе се облекчил в близкия храст и доволен се завръщаше с цигара в уста. Изгревът пощипваше с розови пръсти руините, които той бе реставрирал...

.....

През време на моето отсъствие градчето ни се беше издокарало съгласно снобската социалистическа мода. Центърът му лъщеше с алуминий и мрамор. Стъклени топки го осветяваха. Разхлаждаше го водна каскада с църкащи фонтанчета в басейнче, облицовано със сини кахли. Наблизо до него, скулптор незнаен си бе изпъчил произведението – купчина заварени машинни части, завършващи с измъкната от морето старинна гемиджийска котва, украсена с метален сноп от житни класове – нали градчето е морско, същевременно е индустриално, а и поминъкът му е селски... Вече си имахме и герб! Той украсяваше фасадата на общинския съвет. В него художникът беше пхнал зъбно колело и няколко житни класа, но вместо котва бе изрисувал скачащ делфин.

Гербът беше коронясан с три зъбци на крепост. Ясно и точно. И дете да го види, ще разбере къде се намира... */град Каварна/*.

Държа за новото, но някак си не ми хареса фалшивата парадност, придадена на скромното ни градче. Повече ми се искаше да го видя с реставриран, а не с подменен център. Пък новите сгради, фонтанчета и разкрасителни скулптури да се направят по-настрана, за да не пречат на уюта с който бях свикнал. Най-много ми домъчня за старата часовникова кула, която на преклонни години я накараха да свири с клаксон...

Където и да погледнех, проличаваше че вече сме доста забогатели, но ни е липсвало умение как и за какво да си харчим парите...

Нашите управници упорито искаха да заличат всякакъв спомен от "омразното" им минало и не се бяха сетили да оставят поне малко от старата романтика, за вкус на бъдещите времена.

И докато преди, цялото ни градче дъхаше на етнография, сега баща ми строеше нова етнографска къща – надгробен паметник на всичко хубаво и българско в миналото ни...

Уверих се, че неукия човек е способен да прескочи много фази на културното си развитие, за да цопне в блатото на кича, където започва самодоволно да кряка.

Простакът може да унижи мрамора на Праксител и Фидий, като го настеле по улиците, за да го тъпче. Простакът може да изгори барокови мебели, за да ги замени с талашитени. Той ще продаде бакърите на баба си на вторични суровини, смятайки че по този начин може да заличи селския си произход. Простакът може да си купи мерцедес, независимо че тази кола ще му отива като на свиня звънец. Въобще простакът си е простак и с нищо не можеш да му повлияеш, за да стане, ако не културен, то поне нормално мислещ човек.

– Върви в дискотеката! Вечер там се събира младежта – посъветва ме мама, когато тръгнах да обикалям града.

И да не ми беше казвала, пак щях да отида в дискотеката, защото тя нахално канеше всеки с ярките си светлини. Портиерът отвори неохотно вратата, огледа ме и след известно колебание ми отрязва билетче с куверт. Засрамах се от костюма и връзката си. Дансингът беше препълнен с джинси и маратонки, които подскачаха под залповете на електронна музика. И на видеоекрана подскачаше полугола мадама с истерични крясъци.

Прожекторче някакво, проклето нервно пулсираше и не ми даваше възможност да се ориентирам. Хлопнах се в ниско кресло и посвикналите ми с тъмнината очи разпознаха някои мои съученици. Може би се бях променил, а може би и не ме забелязаха, защото гледаха съсредоточено в чашите си. Открих и бившия годеник на сестра ми, Гочо, самодоволно праметнал крак връз крак, налупал английска лула. Беше кадърно момче – хубаво рисуваше, но не можа да влезе в Художествената академия.

Баща му, бай Пешо, бе кърпач на обувки, но Гочо се смяташе за лорд в

изгнание и непрекъснато бълнуваше за замъците на Англия. На абитуриентската ни вечер Гочо се беше издокарал с костюма на Макбет, взет от реквизита на самодейния ни театър. От тази вечер започна да пуши и с лула, за което му завидяхме.

В нашия градец имаше доста гагаузи, част от които се смятаха за потомци на древните елини; имаше турци — мечтаещи за Истанбул и за старата Отоманска империя; — и цигани, които копнееха да гледат Радж Капур. Но единствен Гочо се смяташе за англичанин, даваше си пари на моряците за английски тютюн, и с молив през уста (заради произношението), сам се обучаваше да говори английски.

– Ей, Гочо! Марихуана ли смучеш с тази лула, та така блееш към тавана? – подвикнах му аз.

Гочо бавно се извърна, изгледа ме с презрение, но щом ме разпозна, пъргаво скочи и седна до мене.

– Ама ти ли се бе, Януле!? Ама завърна ли се? – заучудва се той, сякаш някой му беше казал, че съм невъзвръщенец. – Ей, доживяхме да се видим отново! Не те познах и щях да ти дам аз един Гочо, но хайде...

Нали знаеш, че мразя това просташко име... моля... – и ми подаде визитната си картичка: *«Жорж бай Пешович – свободен художник»*

– При това на латиница!

– Щом ония си имат дъо и фон, защо и ние да си нямаме бай? А и чуждестранните мадами на плажа си падат по титлите...

– ..."свободен художник"? – продължавах да се чудя.

– Художник по призвание и търговец по необходимост. Рисувам за собствено удоволствие и когато вече няма да ме има, музеите ще се надпреварват да издирват и закупуват произведенията ми.

– Дано започнат да се надпреварват, когато още можеш да ядеш и да пиеш...

– Дай боже, амин! А сега, за да яда и пия, се занимавам със свободна търговия: купувам-продавам... Казвай де! За колко дни си дошъл в тази скука?

– Завинаги...

– Я не си прави майтап... Поне прескочи ли Ламанша? Видя ли Тауър, Биг-бена? Ами восьчните фигури на мадам Тюсо? Хитлер, Чърчил, Сталин и Чарли Чаплин, казват, били поставени един до друг... Какво ли те питам? Пролетарската ти душа не се трогва от великите достижения на човечеството.

– Не съм изкуствовед, а строителен работник...

– Бачкал си като египетски роб и си трупал валута. И за какво ти е, като не знаеш как да я изхарчиш? Нали ти виждам фасона. С такива дрехи се погребват старци... Ех, защо мене не пратят в чужбина! На куц крак ще обиколя света, впечатления за два живота да насъбера, душата си да облагородя с великите музейни шедьоври на живописиста и скулптурата; да побеседвам със свободомислещи хора, без някой да ме подслушва и докладва... Какво да ти разправам? Комсомолски секретар

ни беше и такъв чук за цял живот ще си останеш. "Давайте, другари, да бачкаме, за да достигнем и надминем капиталистите!" и тъй нататък. Никой не е против бачкането, напротив, но по-кротко, другари! И с повече акъл. И щом трудът е песен, нека пеем тази песен вярно, а не с фалшив патос и прочие... Е, как ти се видя градчето ни? Купихме си цветни телевизори, гледаме през тях света, много ненужни неща научихме, а си останахме с по тридесет думи в речника. Каквото не можем да изкажем с думи, изхъкаме го, измучаваме го... Добре, че отвориха тази дискотека, та да си проветрим мозъка... Преди месец гостува в София английски състав. Билетчетата, пази боже!, но спектакълът – неповторим, фамозен! Певицата излезе на сцената сред бели облаци, като ангел. И преди да запее, насочи микрофона към публиката и ни напръска с одеколон. Хората имат въображение. Къде сме ние, къде са те? От нашите естрадни певци можеш да получиш разстройство. Освен да си крият кривите крака в лъскави гащи, освен да си подрусват от време на време бутовете и да си мятат косите насам-натам, нищо друго не им идва на ум... А, щях да забравя да ти кажа. Видях в антракта сестра ти с един плешив, очилат. Извинявай, но моментално си развалих мнението за нея. На фона на нашия град може да мине за първа мадама, ама на софийския е нула. А и плешивият ѝ кабахиеро се беше издокарал с една връзка на точки и риза с остра яка – пълен аут. Вече не си спомням откога ризите с остри яки излязоха от мода, а той се фука с нея. При това беше на черти... Не само нашият град, а и София е пълна с простащи...

Говореше заядливо, припряно, за да прикрие историята си с Цанка. И въпреки това ми беше симпатичен, защото се различаваше от останалите ми съученици, като не се правеше на пролетарий, а продължаваше да играе опасната си роля на лорд.

– А сега нещо делово. Обещай, че никой няма да докосне куфарите ти, докато аз не ги прегледам! Ще купя всичко. Без пазарлък. Нито с цент няма да те излъжа. Аз определям цените на вносните стоки в цялата област. Всеки моряк от далечното плаване ще ти каже: "В Жорж няма грешка. Взема си своето, но мисли и за нашето." Говори, де! Ти сякаш си забравил българския...

При нас седнаха Дучо и Данчо Мотора, заогледаха ме като дошъл от оня свят и ме обсипаха с въпроси. Гочо изчука лулата в кристалния пепелник, погледна златния си часовник, хвърли десетак на сервитьора и с лице, сякаш издялано от камък, кимна и си тръгна.

– Голям чешит се извъди този наш Гочо – каза Данчо Мотора, който беше автомонтьор и още от дете обикаляше складовете на вторични суровини да търси подходящи отпадъци; от тях измайсторяваше никому ненужни машини-изродчета. – А есенес – продължи той по адрес на Гочо – нашичкият закупи един смаккан на мекица «Ролс-Ройс» и пръсна пари колкото за нова кола, за да го пусне в движение. Сега се фука –

бил единственият българин собственик на Ролс-Ройс... Само двигателят и знакът му са оригинални.

– Няма значение. Формата е по-важна от съдържанието...

– Не го приеха в Художествената и затова стана чешит – защити го Дучо, с когото заедно завършихме тухларното, но предпочете да стане сервитьор в казиното, а после салонен управител.

– Рисуваше хубаво! – казах аз.

– Пак си рисува, но си остава винаги в резервите. Все някое шавличко с дупето си го изтиква от списъка... Поиска Цанка и бай Гроздан му отрязва квитанцията. Затова му избиха балансите... За Цанка знаеш ли?

– Знам, Данчо...

– И не му друсна поне един юмрук в наперената муцуна!? Щом дойдохме и скочи от масата, сякаш сме някакви плюнки.

– Не си прав, Моторче. Пет години на един чин седях с Гочо и му познавам душичката. Не е лошо момче, но мерникът му е висок – възрази Дучо и повика мадамата си, която сама набиваше дансинга.

Тя подаде ръка и рече "Минка", сякаш нямаше презиме или се смяташе за царица. Беше едра мома, пакетирана в джинси. На изпотения ѝ врат висеше златно кръстче. Запали цигара и се заплесна в екрана, където се бе появил брадат китарист с тънко гласче.

– Ако имах такова пуберитетно гласче, никога не бих си пуснал брада – измърмори Данчо и Минка изкриви уста в презрителна гримаса. Брадятият бил световна величина */Бари Гиб/*, а Данчо – "нула на квадрат". Нямах отношение към естрадната музика и затова не се намесих.

Обаче от разговора разбрах, че Минка е сервитьорка, но вземала уроци по пеене с надежда някога да стане естрадна. Дучо, който навремето караше Гочо да му рисува голи мадами със "супер форми", изглежда бе намерил обект, отговарящ на идеала му за красота. А мецуната чувстваше това и му правеше номера – ловуваше ме с големите си черни очи и по едно време настоятелно притисна бедрото си към моето. Плътта ѝ ме развълнува и аз поръчах за всички ни уиски. Минка скочи и придружи сервитьора до шубера, за да провери от каква бутилка барманът ще налее в чашите.

– Бива си я! – похвалих я аз.

– Мацка-стръвница. Мисля с нея да взема някое барче на «Сирена» – захили се Дучо.

– Ти да разреждаш водката в чашите, а тя да ги разнося на баламите! Няма ли да се измъчиш? – подхвърли Данчо.

– Завиждаш, а?

– С такива яки мускули да наливаш чаши!?

– Бих наливал и бетон с тях, ако ми плащаха в зелено. Ама нямам съм към баща ми да се нарича Гроздан Грозданов. Така ли е? – злобничко ме запита Дучо.

– Моят баща си падаше по майка ти, та затова и твоя към

може да излезе някога – отвърнах му аз.

Майката на Дучо беше шавръклива, затова той замълча, прозя се и стана. И Данчо реши да си отиде. Минка не ги последва. Запитах я защо не тръгна с кавалера си.

Влажните ѝ зъби блеснаха в тъмнината.

– Дучо и кавалер! Всички мъже са фукни. Само лафовете им са големи... А сега ми се слага. Гласи да вземем бар на доходно място. Аз да примамвам патоците, а той да ги скубе. Сама мога да върша и двете работи... Ти наистина ли си строител?

– Горещо-долу...

– Няма горе-долу. Строител ли си или не?

Кимнах.

– А аз съм зоотехничка... Жал ми е за кравите. Доим ги, колим им рожбите и накрая и тях превръщаме в салами, а ги лишаваме от единственото им природно удоволствие, като ги изкуствено осеменяваме... Избягах от говедовъдната ферма.

– Не си искрена. Причината е друга.

– Друга е – съгласи се веднага Минка. – Такива като Дучо, вместо със "здравей!", поздравяваха ме с «му-у-у-у!». Запушваха си носовете, защото съм им миришела на кравешки... А на тях им миришат душичките, но си ги носят. Сега всички са любезни с мене, нали мириша на бренди? Ще дойдеш в казиното, ще ти сервирам... Дали са ми бунгало в къмпинга.

– Е, и какво?

– Ако ме изпратиш, ще ти го покажа... Но без вариации. Аз съм по натуралната любов.

Изпратих я. Бунгало №105 бе тясно, но леглото достатъчно широко.

Легнахме на него без излишни увертюри. Любехме се съсредоточено с ритуално мълчание на делови хора...

Сутринта пихме горчиво кафе с бренди.

.....

Не ми се слушаха пиянски разговори и се спуснах по стръмната пътечка към нявгашния пристан. Морето бе спокойно. Прозрачни вълнички с тиха въздишка приплискваха тясната ивица край малкия залив и безброй обли камъчета ги поздравяваха с леко потракване. Голямата сводеста пещера, която морето бе издълбало сякаш за убежище на тюлените-монаси, не се виждаше в тъмнината. Чуваше се само нейното дълбоко дишане, примесено със стенещи звуци на раковина. Луната, окъпана, обгърната в медно сияние, бързо се възнесе и изпрати сноп мека светлина към всеки, който я наблюдава.

Пълнолунието винаги ме е вълнувало; струвало ми се е, че то е нещо пълноценно и завършено. И щом аз, който знае колко пъпчива и

прашна е нашата спътница, мога да ѝ се възхищавам, то напълно оправдавам древните, които са я провъзгласили за богиня. А може би те не са били толкова невежи, за каквито ги мислим? Може би на тях им е било приятно да живеят сред измислици, за да не убият илюзиите си. Изглежда човечеството не е бързало да възмъжава и нарочно е удължило своето приказно детство.

Чух плъзгане на стъпки по пътеката. Беше Бойка.

– Ама че захаросана луна! – измърмори тя и седна до мене.

– Мразя я, защото грее с чужда светлина. Луната мами поетите и художниците да я възпяват и рисуват и те, наивните, не усещат че тя е прародителката на кича.

– До този ли извод стигна, докато гледаше танца на шофьора?

– Един с години се мъчи да реализира своята идея и му слагат крак. Друг, за да забърка бетона и поевтини обекта си, изнамира подземна вода, а трети си чете исторически приказки в музея и изведнъж му се сервират циклопски зидове, архаични гробници; при него долита професор и го подучва, като как да си направи кандидатската дисертация... Живот! Всеки го подрежда някак си...

– Четох някъде за някаква банка, която продавала семе от Нобелови лауреати, за жени, вмянчени да родят гениални деца. Може и да се родят умни деца, но едва ли ще бъдат щастливи... Аз предпочитам да зачена от семе на късметлия, та детето ми, макар и да няма велики способности, да си живее щастливо...

– Светът е пълен с късметлии. Особено нашата страна се гордее с тях. Имаме ги в изобилие: партизани, ятаци, синовете им, мними герои, мними учени и прочее. Обаче аз не съм от тях и ако си решила...

– Не се прави на луд, майсторе!

– Не можеш да ме обидиш, като ме наречеш "майстор". Хванах се на въдицата да строя по твоя проект не заради тебе, а заради хората, които трябва да гледат по-често изгрева на луната над морето...

– Луната е подвела мнозина да плещят глупости. Тази нощна блудница предразполага повече към секс, отколкото към размисъл. Навярно Адам и Ева са съгрешили под лунна светлина. Има една такава картина, в която не участва никаква змия, а хилеща се луна и белобрадият старец, който с любопитство наблюдава първородния грях...

– А след като свършил актът, – продължих аз – Господ пипнал тоягата и рекъл на блудниците: "Аз сътворих света за шест дни и на седмия седнах да си почина, а вие, рожби мои мързеливи, само се наслаждавахте, без да се замисляте кой утре ще ви храни и облича? Я, вместо да си шепнете любовни слова, вместо да се пипате тук и там, плюйте си на ръцете и си създайте свой човешки рай!"

– Не знаех, че и дядо Господ е бил марксист...

– И аз бих искал да кажа на моите потомци: "Вас, мои родни деца, не съм ви създал гениални, нито късметлии. Вие сте рожби на обикновен бачкатор и сте определени с труд да докажете на всички богове и

дяволи, че тази земя българска може да се превърне, ако не в рай, то в приятно място за живеене – без корист и завист, без гордост просташка и прочее..."

– Едва ли някои ще одобряват предсмъртното ти слово. Ще те помислят за склерозирал агитатор – изсмя се Бойка.

– Тогава тия някои няма да ги има...

– И после? – подкани ме да продължа Бойка.

– После... около смъртното ми ложе ще се съберат моите брадати синове и гърдести дъщери (дай Боже да приличат на тебе!). Те почтително ще ме изслушат и тайно ще се присмиват на моята старческа наивност. Но най-малкият от тях (както в приказките) ще ми повярва, не защото е най-глупав, а защото той единствен е проумял, че не е гениален и само с честен труд може да защити най-сериозната дисертация и получи званието "кандидат за Човек".

– И някогашният човек сигурно е мислил така, – възрази Бойка – но животът по-късно го е уплital в мрежа от противоречия, тикал го е в блатото на бездушието, задушавал го е в милионите прегръдки на посредствеността. Да станеш наистина Човек е нужна комбинация от качества и обстоятелства, далеч по-сложни от печелившите числа на тотото... Говоря ти така, защото наистина мразя луната. Кой знае защо, съм си внушила, че моите непознати родители са ме заченали на лунна светлина и в лунна нощ те са ме изоставили пред една врата, за да се отърват от мене...

– Не ме разбра. Аз нямам сили да убия змея, който пази човешките съкровища. Аз само мечтая да се преборя с вещицата и да размагьосам превърнатите от нея трудолюбиви хорица в социалистически лентяи. Ако ми съдействаш в размагьосването, ще те обикна. Ако не ми съдействаш, за мене ще бъдеш само една съблазнителна мацка с архитектурна диплома.

– Ти си непоправим наивник. Магьосницата и да се престори на фея, злините ѝ ще останат – рече с насмешка Бойка, взе камъче и го запокити във водата, после бързо се разсъблече и се хвърли в морето. Подредих дрехите ѝ на камъка до мене: дънки, дантелени бикини и поло. Сутиен нямаше.

А тя вече се помъчи да напляска лунната пътека и превръщаше пияната ѝ в сребърна диря. Бързо се отдалечи от брега, уплаши се, и заплува обратно. Излезе от водата мраморна, с рамене сияещи от капки бисерни. Бях стъписан от смелостта на безсрамието ѝ и я гледах сякаш не беше тя, а някаква безизразна гола антична статуя.

– Не ти ли харесвам?

– Стресна ме с хубостта си... Ако бях художник, много по-хубаво щях да рисувам как една хитра богиня се ражда от пияната на морските вълни...

– Защо пък Венера?! А не би рисувал едно лунно момиче, когато излиза от морето...

- Помислих си, че друго щеше да ми кажеш...
- Не е прието един майстор да говори за изкуството – духна през носа си Бойка.
- Мъча се да реабилитирам думата, която хората на изкуството ни откраднаха – отвърнах ѝ аз.

.....

– Ела! – задърпа ме Археолога към новата яма. – Виж, тази стена е по друга от останалите. Е то, онези пластове вървят хоризонтално, а тези са под наклон.

Повикахме каменоделците на помощ. Бяха единомисленици: стената е изкуствена. Изстъргаха страните с телена четка и се показаха добре замаскираните ѝ фуги. Щом извъртяха в нея дупка, лъхна ни мирис на гнило. Археолога бързо я запуши с гърба си и ми подвикна да му донеса празна бутилка. Напъха шишето в дупката, почака малко и го запуши. От "стария" въздух можело да проличи, от кое време е гробницата! Щом дупката се измириша, поразширихме я, осветихме с подвижната лампа и пред очите ни се разкри тесен иззидан коридор, който завършваше със стена от каменни блокове – последна преграда към жилището на незнайния покойник.

Археолога разкри неогравдана гробница със скелет на воин, погребан с пълните си доспехи: позлатен шлем, ризница от златни халки, така с блестящи камъни, сребърни наколенници с инкрустирани по тях страшни, разчорлени женски глави. В дясната си ръка воинът стискаше зеленясъл меч, с лявата – ритон от ковано злато, представляващ глава на козел. Златни и глинени ритуални съдове бяха струпани в краката на знатния покойник, а в предверието на гробницата се беше конвулсивно свил нежен скелет на жена, с череп пробит от остър предмет.

Археолога целуваше всеки поред и от радост говореше глупости.

Той мечтаеше да намери тема за дисертация, а бе открил съкровище за академик. А хилядолетният воин, оголил два реда зъби, сякаш искаше да му каже: "Първо познай кой съм, а после ми се радвай."

В гробницата нямаше монети, които да определят годините и гражданската му принадлежност, а и съдовете повече приличаха на онези, открити от Шлиман в Троя, отколкото на познатите нашенски. Но Археолога веднага разпозна мъртвия по златната му маска, завършваща със сребърна брада.

– Залмоксис! Това не е никой друг освен нашият Залмоксис! – страхувайки се от възраженията на бъдещите опоненти, извика категорично Археолога.

– О, музо, възпей глупостта му! аз съм Ахил бързоноги, любимецът на Омир – с престорен гробовен глас се обади, от името на воина, Жорж бай Пешович.

– Лъжеш, проклетнико! Ахил е имал щит с картинки и се е сражавал със стоманен меч – изкрещя Археолога, грабна лопата и го подгони.

Легендата за царя-жрец Залмоксис се оказа вярна. Според Археолога златната маска на древния цар приличала на Агамемноновата, дето я открил Шлиман в Микена. Бронзовият меч с позлатена дръжка ясно доказвал, че Залмоксис е живял преди Троянската война. Той е бил жрецът, който в жертвен ритуал, извършван векове преди да падне Троя, изпращал посланици до бога Слънце, хвърляйки ги от високия бряг върху остри копия. И, докато изтичала кръвта на жертвата, нареждал на душите им, какво да искат от слънчевия бог, когато долетят при него. "Хитро измислена връзка между земния и отвъдния свят – помислих си аз, като слушах треперещия от вълнение Археолог. – Навярно с този жесток, но узаконен ритуал, Залмоксис се е отървавал от умните хора, за да не пречат на просташката му соларна религия... Господи, нима нашите комунисти са наследили тази жестока хитрост от траките?" – възкликнах в себе си аз, сещайки се за присъдите на „народния съд“ и за прасетата в „трудова-възпитателния лагер“...

.....

– Христос е бил първият и най-велик социалист. Затова е бил обожествен. Карл Маркс е знаел това, но е нямал сметка, за да го каже. Христос е спорел с фарисеите, побеждавал ги е, но не е призовавал своите ученици да ги убиват. Грешката на римляните е, че когато са приели християнството, са оставили заедно с него и жестоките си езически ритуали. Църквата са ги сметнали за християнски и с тях са наказвали иноверците... Маркс е трябвало да разгледа Христовото учение като философ, без да дели хората на такива и онакива, та такивата да вземат с революция властта от онакивата и после да ги избиват... За мене Маркс е вече остарял.

– А защо живелите в двадесети век Ленин и Сталин не са го коригирали, а още по-силно са насаждали вражда между хората?
– Защо ли? Защото са разбрали, че не когато пролетариите, а когато простаците от целия свят се обединят и си намерят хитър вожд, ще станат огромна сила. А и Ленин, и Сталин са били велики хитреци...

.....

– Аз съм делова жена и държа на ясност в отношенията. Не е вярно, че не си намерих карта за морето. Искаше ми се да прекараме заедно десетина дни в твоето морско произведение – след излитането на самолета ми заяви Адвокатката.

– Защо пък точно с мене?

– Харесваш ми. Не вярвам да ти дойда в повече. Е, не съм ефектно цицореста като твоята архитектка, но както казват, гърдите разсейвали мъжа... Не, не съм вулгарна. Просто съм естествена и не обичам напразното губене на време, докато се стигне до заключителния акт... Предлагам да бъдем сезонна двойка, без излишни сантиментални лигавения. С тебе няма да се кълнем във вярност и да се ревнуваме. И,

за да бъдем независими един спрямо друг, ще си делим разходите. Ето ти парите за моя билет!

Самолетът набра височина, за да прескочи Балкана. Можехме вече да отпуснем предпазните колани.

– Съгласен ли си?

– Не съм във форма. Архитектката ми нанесе тежки любовни травми.

– Не си в нушавай! Ти само страдаш от обикновен любовен махмурлук, а аз умея да го лекувам. Римляните са имали правило за такъв случай: клин клин избива...

– Не съм римлянин.

– И аз не съм римска матрона, но съм юристка и уважавам мъдрите правила. Не ти предлагам съавторство за написване на любовен роман, а сексуален договор с равностойни права на двете страни.

– И без този разговор можехме да минем.

– За строителство ли искаш да разговаряме?

– Не, но защо ми ги дрънкаш едни?...

– Казах ти, че те харесвам... много те харесвам, глупчо!

"След пет минути кацане във Варна. Моля затегнете коланите!"

Далянът не бе разтурен и с Адвокатката се упътихме натам. Щом далянаджиите видяха хора, започнаха да се маскират в пиратски дрехи, а капитанът им набързо закри едното си око с черна превръзка и закуца. Бяха облечени в раирани моряшки фланели и с бризентени гащи, натикани във високи до колената ботуши. На главите си носеха червени кърпи. По ръцете им бяха изрисувани котви, пробити от стрели сърца, дебели сирени и черепи с кръстосани кости под тях...

Като ме разпознаха, дружно ме напсуваха за недоразумението и ни поканиха в хижата, преобразена в пиратско свърталище, украсено по стените с кремъклии пищови и къси абордажни саби. Имаше знаме с череп и буре с надпис *"Ром Ямайка"*.

Имали щатна бройка и за пират с дървен крак, та ако съм познавал някой такъв инвалид, да съм им го изпратил. Очаквали да им пристигне и говорещ папагал.

– Ще ловим акули с чуждестранните пезевенци. Парчето по сто долара. Ако изпълним валутния план, ще получим бонове за Кореком – похвали се капитанът...

– *Dum spiro, spero* /лат./ Докато дишам, надявам се. – обади се Адвокатката.

– Какво рече? — запита капитанът.

– *Надяваш ли се, Калино...* — запя Адвокатката.

– Капитане, отпуши бурето! Всички да пият. Плащам в долари – извиках аз и нищо повече не си спомням след удара на деветгодишния кубински ром.

Бях сънувал, че сме обсадени от варвари. Те ни обстрелваха със стрели и с дивашки закани се мъчеха да ни уплашат. Ние, защитниците

на крепостта, се биехме храбро, но бяхме препили ром и ни измъчваше ужасна жажда. А вода нямаше. Варварите бяха прекъснали водопровода. Посочил им го бе предател... Командваше ни Залмоксис. Когато слънцето напече златната му маска, той я свали да разхлади лицето си и аз видях, че зад маската се крие Професора. Обърна се към нас и ни прикани да умрем за свободата на Римпапа, но в същия миг стрела му прониза гърлото и той със страшен вик литна към слънцето... Слънчев лъч в околото ме събуди. Не знаех колко време бях спал, но от устата ми още изригваше алкохолна лава.

– Ставай, сънливецо! Горее главата! Ще спечелим делото – нежно ме побутна Адвокатката.

Чула ме да викам и ругая насън.

– Псувал съм за друго.

– От псуване никой не е прокопсал.

– Строи дворец за миньори, а не за пезевенци.

– Брегът изглежда голям, *prima facie*ⁱⁱ. Има място и за пезевенци, *item*ⁱⁱⁱ...

ⁱⁱ /лат./ На пръв поглед.

ⁱⁱⁱ /лат./ Също така.

– Стига с този калпав език! Извади от хладилника джин и тоник!

– Отрано започваш... Страната ни е курортна, а Римпапа вече не е лъжица за нашата уста. Знам, мъчно ти е за миньорите, за Археолога и за маскираните като пирати рибари, но трябва да се съобразяваме с псевдо-културата на Запада.

– Говориш ми така, сякаш от мене зависи да те направя заслужила адвокатка.

– Говоря ти така, защото мисля като тебе. Иначе не бих ти търпяла псувните...

– Остави ме сам – върви да се печеш на плажа за тен!

– Няма! Аз се гордея с бялото си тяло – заинати се тя, наля си чаша джин и седна в леглото срещу мене. Започна да ми декламира речта на Цицерон срещу Катилина.

Бутилката с тоник отпуших със зъби и за миг я изгълтах...

.....

Доносите за българите в Мюнхен трябвало данося в посолството, а Ханс Мюлер щял да ми бъде наставника, чийто нареждания трябвало безусловно да изпълнявам.

Разговорът ни не беше толкова елементарен, както го резюмирах на ум в самолета, но бе твърде опасен не само а мен, но и за моите близки, ако не му спазвах сценария.

И все пак аз бях лесен – баща ми беше изтъкнат комунист, произходът ми беше селски и самият аз не бях интелектуалец, а обикновен

строителен техник. Нищо в моята биография не противоречеше на партийните изисквания и аз щях да бъда глупак, ако не се възползвах от дадените ми от властващата партия привилегии.

Сигурно така си мислеше ченгето, но не и аз, който бях се запознал със слънчевата религия на Залмоксис. Царят-жрец хвърляше върху остриета на копията всеки, който не мислеше като него, и дори когато умираше си криеше лицето под маска, да не би някой, и след смъртта му, да разгадае подлите му мисли...

На летището ме чакаше Ханс Мюлер. Той постави сака ми в багажника, но дипломатическото куфарче сложи зад шофьорската седалка. Караше внимателно и мълчеше. Моята задача бе свършена и очаквах мига, когато той ще ми постави нова. Когато заобиколихме града, и поехме по познатия ми път към гората със замъка-ресторант, той ми каза, че е по-добре да пристигнем в квартирата ми нощем, а до това време ще се почерпим в нашето заведение. Когато преминавахме през гъстата и безлюдна гора, сетих се за ножа, който му подарих, и се почувствах съвсем безпомощен. Обзе ме и страх като си помислих, че е дошъл мигът да ми отмъсти за откритата от мене проектантска грешка, но веднага отхвърлих това съмнение. Моят Залмоксис не би ме пратил на оня свят заради такава дреболия.

– Е, как пътува? Някой митничар полюбопитства ли да види какво има в куфарчето?

– Не. В София всичко беше предварително уредено, но се страхувах, да не би в Мюнхен...

– За Мюнхен имах грижата аз... Знаеш ли какво има в куфарчето?

– Разбира се – излъгах и той запали цигара.

И аз запалих цигара, но от израза на лицето му не разбрах дали ми повярва.

Когато влязохме в ресторанта той постави куфарчето под масата и, както миналия път, поръча за аперитив водка и селъodka. Изглежда беше доволен, затова повтори и потрети поръчката... И това не ми харесваше. Тук техните катаджии рядко спираха колите за проверка, но при катастрофа бяха безпощадни и аз му напомних това.

– Може и ти да караш. Нали имаш шофьорска книжка? – каза безгрижно той и отново си поръча водка.

Запитах го, на какъв обект ще работя и той се изсмя. Вече нямало смисъл човек като мене да бъде бригадир на бетонджии. Не знаел защо съм докладвал за неговата грешка във фирмата, но това си било моя работа. Нещата се уредили безболезнено. Саботажът не успял, но затова пък уволнили моя бригадир, който си завирал баварската муцуна, където трябва и не трябва... Смесената българо-немска фирма вече била само наша и ние щели сме да действаме на друг фронт...

Поръчах бифтек за вечеря, а той остана на своята водка и селъodka. Този тип вече ми стана противен и аз на всяка цена бях решил

да кормувам вместо него.

Минаваше два часа, когато той си поръча газирана вода, сложи ѝ сол, изгълта я наведнъж и отиде на телефона. Когато се върна, повика келнера да си платим. Клиентите се бяха разотишли и само нашата кола бе останала на паркинга. Мюлер ми подаде ключовете ѝ, седна до мене, постави куфарчето на коленете си и веднага задряма.

Карах бавно по тъмната горска пътека, за да свикна с колата.

Оставих немца да си подремне до шосето. Там щях да го събудя, за да ми покаже пътя към квартирата. Но след един завой той се разбуди и ме накара да спра, за да се изпикае. Уж беше пиан, но не забрави да вземе куфарчето. Това ме озадачи, загасих фаровете, измъкнах се от колата и тръгнах след него.

Отначало той вървеше бавно, но след като се поотдалечи, започна да тича. След десетина минути се спря и това ми даде възможност съвсем да го наближа. Вече чувах и тежкото му дишане. Някакъв шум го обезпокои, бръкна в джоба си и се заоглежда, сякаш беше загубил посоката. Тогава се обадох. Казах му, че се е заблудил, но вместо отговор, край ухото ми изсвистя куршум. От страх да не ме убие, скочих върху него и го повалих.

– Что за чьорт! – извика той и се опита да ме сграбчи за гърлото, но нито псувните му на руски, нито водката му помагаше, за да ме удуши, а и пръстите му не бяха на бетонджия, превърнали се на стоманени клещи от лопатата...

Пребърках го, взех му портфейла, документите, пхнах моя паспорт във вътрешния му джоб и затърсих пистолета, който бе изпуснал.

Беше малък с дълъг заглушител. Нахвърлях шума върху трупа, взех куфарчето и тръгнах към колата. В жабката ѝ имаше само квитанция, от която личеше, че автомобилът е взет под наем от някой си Ремзи Али. Полюбопитствах да разбера къде съм роден и с изумление научих от паспорта, че не съм германец Ханс Мюлер, а швейцареца Йохан Пипе. И чековата ми сметка (за съжаление доста скромна) се намирал в швейцарска банка...

Станах герой на глупаво скроен криминален филм.

Навярно нашият Залмоксис бе се предоверил на големия си брат, на когото вероятно му беше писнало да играе опасната си игра и смяташе с помощта на българското куфарче да стане честен бизнесмен в Швейцария или дявол знае къде...

Така си мислех, но едва ли логичното мислене на един строителен техник съвпадаше с ненормалното мислене на международните ченгета. Едно само ми стана ясно – Ханс Мюлер не би наел кола под турско име, и не би се въоръжил, ако предварително не бе решил, да си присвои българското милионче долари (такова се оказа съдържанието на куфарчето) и да ме елиминира от играта...

Наистина, на този свят се бяха навъдили много енотовидни кучета!

Бях чист пред с ъвестта си, но не и пред своите близки, които рано или късно щяха да научат, че в една гора близо до Мюнхен е намерен удушен от неизвестни престъпници българина Янул Грозданов. Отървах се от пистолета и тръгнах към Мюнхен. Оставих колата на един хотелски паркинг и с градския транспорт отидох на летището. След час отлетях за Париж, където трябваше да открия невъзвръщанката Бойка и да я накажа за нейното родоотстъпничество с много... целувки.